

PM – arter, Nygårds industriområde, Åmåls kommun

1 Sammanfattning

Detta PM är skrivet i samband med detaljplanearbete för Nygårds industriområde. I området finns flera arter noterade från en naturvärdesinventering samt arter noterade i artdatabankens portal.

Bedömningen är att de arter som finns inom området och har noterats kommer att påverkas då området exploateras men att påverkan endast är lokal och inte regional eller nationell genom en exploatering av området. Påverkan kommer att ske lokalt och på eventuell individnivå.

Henric Ernstson / Henric Ernstson Konsult *Uppdragsnummer 7462*

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Bakgrund	3
3	Lagstiftning	3
4	Sammanställning av befintligt data	3
4.1	Bakgrund	3
4.2	Observationsdata	3
5	Förhållande på plats	7
6	Artfakta	8
6.1.1	Mattlumner	8
6.1.2	Revlummer	8
6.1.3	Långfliksmossa	8
6.1.4	Kungsfågel	9
6.1.5	Gröngöling	9
6.1.6	Spillkråka	9
7	Diskussion	11
7.1	Eventuella försiktighetsåtgärder	11
8	Referenser	12
8.1	Referenser internet:	12
	BILAGA Fakta om rödlista	13

2 Bakgrund

Åmåls kommun har beslutat att upprätta en ny detaljplan för Nygårds industriområde. Syftet med planen är att pröva möjligheten till tomter för industriändamål, planen syftar även på att skapa tomter för handel av skrymmande varor. I samband med detaljplanearbetet har det utförts en naturvärdesinventering och detta PM är en förlängning till de fynd som har noterats vid naturvärdesinventeringen för området.

3 Lagstiftning

I artskyddsförordningen (SFS 2007:845) 4-9 §§ finns detaljerade bestämmelser om fridlysning. Där verkställs bemyndigandet i 8 kap. miljöbalken att föreskriva om förbud mot att döda, skada, fånga eller störa vilt levande djur eller ta bort eller skada sådana djurs ägg, rom eller bon samt mot att ta bort, skada eller ta frön eller andra delar från vilt levande växter. Vissa arter är fridlysta i hela landet och finns då i bilaga 1 i artskyddsförordningen med beteckning utifrån nationellt eller internationellt åtagande till skyddet.

Som hjälp och underlag för tolkning av lagen ligger naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen (Naturvårdverket 2009:2).

4 Sammanställning av befintligt data

4.1 Bakgrund

I det underlag som finns från naturvärdesinventeringen framkommer det att inga områden når upp till naturvärdesklass då de saknar flera kvalitéer som krävs för att nå upp till naturvärde, exempel som beskrivs är att det saknas strukturer så som äldre träd, olikåldrig skog, död ved m.m. Enligt inventeringen är naturvärdena i området är kopplade till ett skogligt ekosystem.

Inventeringens mest värdefulla delområden finns i de centrala delarna som utgörs av hällmarkstallskog. Det nämns också i NVI-rapporten att området skulle kunna fungera som en spridningskorridor och att detta troligen är en av de viktigaste funktionerna för skogsområdet samt att detta kommer att försvinna vid en exploatering.

4.2 Observationsdata

Vid inventeringen noterades fyra naturvårdsarter.

Figur från NVI Nygård, Calluna över observerade naturvårdsarter i området.

Kärlväxterna mattlumner och revlumner påträffades på flera platser och är fridlysta i hela Sverige. Den skogliga signalarten lågfliksmossa förekom på en gränslåga, arten har ett medelhögt signalvärde i denna del av Sverige.

Vid inventeringen noterades en rödlistad fågelart, kungsfågel, på två ställen och födosöksspår från hackspett.

Förutom NVI-inventeringen finns data i artdatabanken i form av lokaler för artobservationer. I nordväst har det observerats ett solitärbi, gyllensandbi och inom området har 22 fågelarter, där ibland de rödlistade arterna gröngöling, spillkråka, tornseglare, hussvala, sånglärka samt ängspioplärka observerats. Sydost om området finns 19 artfynd av fjärilar var av tre är registrerade som "nära hotade" i artdatabanken. Fynden är från 2006 och knutna till gräsmarken sydost om exploateringen, "Nygårds gamla ängar" respektive ett senare fynd från 2011.

Det finns 7 fynd från senare tid knutna till de öppna ytorna som finns kring befintliga verksamhetsområden väster om planområdet.

I tabell 1 nedan finns de arter som är registrerade för området uppräddade om de har någon form av skyddsstatus eller annan prioriterad status så som listade på rödlista (hotad art) eller som en indikatorart.

Alla arter är inte diskuterade i detta PM utan endast de som anses beröras av exploateringen på något sätt. Flera artfynd ligger utanför området och är inte knuten till den typen av mark som kommer att exploateras, andra arter har inte sin naturliga livsmiljö i den typen av område som kommer att exploateras och lyfts inte då heller vidare.

Tabell 1. För området samt i närområdet finns följande arter noterade. Arter markerade med fet stil är noterade i naturvärdesinventeringen och de arter som diskuteras vidare är markerade med kryss i sista kolumnen, övriga arter anses inte bli berörda av exploateringen av området, fynden ligger perifert, utanför eller dess naturliga utbredning är inte knuten till sådan mark som kommer att exploateras.

Art	Prioriterad art enligt Naturvårdsverkets riktlinjer	Livsmiljö / Boplats	Hotkategori	Behandlas / bedöms kunna beröras
Mattlumner			LC	X
Revlumner			LC	X
Långflikmossa			LC	X
Gyllensandbi	0		LC	
Sotnätfjäril	0	Noterades år 2006 i närområdet, Största hotet är <ul style="list-style-type: none">Igenväxning (Stor negativ effekt)Vattenreglering (Viss negativ effekt)Igenplantering (Stor negativ effekt)Förstörelse av habitat/substrat (Stor negativ effekt)Dikning/torrläggning (Stor negativ effekt)Intensifierat jordbruk (Viss negativ effekt)	NT	
Mindre Bastardsvärmare	0	Noterades år 2006 i närområdet, Största hotet är <ul style="list-style-type: none">Ökad näringsbelastning (Stor negativ effekt)Intensifierat jordbruk (Viss negativ effekt)	NT	

		<ul style="list-style-type: none"> Igenplantering (Stor negativ effekt) Bekämpningsmedel (Viss negativ effekt) Igenväxning (Stor negativ effekt) 		
Violettkantad Guldvinge	0	<p>Noterades år 2006 i närområdet, Största hotet är</p> <ul style="list-style-type: none"> Igenväxning (Stor negativ effekt) Igenplantering (Stor negativ effekt) Ökad näringsbelastning (Viss negativ effekt) Intensifierat jordbruk (Viss negativ effekt) 		
Sånglärka	X	J	NT	
Gröngöling	X	S/J	NT	X
Ängspiplärka			NT	
Hussvala	X	J/U	VU	
Tornseglare			VU	
Spillkråka	X	S	NT	X
Kungsfågel		S	VU	X

Definition enligt bilaga 3 Naturvårdsverkets handbok och prioriterade listor.

Boplatsmiljö: F = Fjäll, H = Havsstränder (strandängar, öar, kobbar och skär), J = Jordbrukslandskap (inkl. trädbärande hagmarker, alléer, slottsparker, gårdsmiljöer, alvar, ljunghedar, mangelgravar, dammar och betade kärr), L = Limniska miljöer (sjöar, småvatten, rinnande vatten), S = Skog (skogsvårdslagens definitioner inkluderande även hyggen, nyplanteringar, skogbevuxna kärr, fjällbjörkskog och skogliga impediment, bergbranter), U = Urbana miljöer (inkl. vägar och täkter), V = Våtmarker (inkluderar myrmarker och sötvattensstränder)

De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade. De rödlistade arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns hotade.

5 Förhållande på plats

Området utgörs av en yngre blandskog samt ett område med rikligt inslag av lövuppslag i en äldre kraftledningsgata. Området korsas av flera stiger och ligger som en kil mellan flera verksamhetsområden och öppna ytor.

Markvegetationen består av lav och gräs, i de centrala delarna finns en höjd med hållmarkstallskog med torr mark. I delar, särskilt utmed tidigare kraftledningsgata finns fuktigare markpartier med uppslag av löv. I de våtare parterna förekommer mossor.

I områdets norra del finns en allé som skyddas av generell biotopskydd.

Foto från del av området med lövinslag och barrinslag.

Panoramafoto över området från öst, från närliggande bebyggelse och väg.

6 Artfakta

De arter som har noterats som naturvårdsarter i området samt de arter som finns med på rödlistan och bedöms ha sin naturliga utbredning, dvs. boplats eller födosöksplats inom området diskuteras nedan. Arterna beskrivs kortfattat med bland annat krav på livsmiljö samt en diskussion om artens utbredning och eventuella åtgärder som kan komma arten till nytta eller om det behövs för att skydda artens utbredning och numerär i regionen. De övriga arterna som finns i närområdet och som inte bedöms påverkas då de är knutna till livsmiljöer som inte finns i den mark som exploateras, t.ex. gräsmark för fjärlarna, är funna utanför inventeringsområdet för detaljplanen och tas inte upp under artfakta.

6.1.1 Mattlumner

Arten bedöms som livskraftig av artdatabanken. Lummer är en av de arter som finns upptagna i artskyddsförordningen och den främsta anledningen till detta är att arterna kan bli föremål för kommersiell plockning. Arten verkar stabil och dess livsmiljö är främst skogsmark. Landskapstyper som är viktig för arten är skog och fjäll men den förekommer även i urban miljö. En enskild exploatering som detta utgör, bedöms inte påverka livskraften eller populationen av lummer regionalt eller nationellt.

Samtliga lummerarter är upptagna i bilaga 1 till artskyddsförordningen som en art som enligt art- och habitatdirektivet har ett sådant unionsintresse att insamling i naturen och exploatering kan bli föremål för särskilda förvaltningsåtgärder, arten finns upptagen i bilaga 5 till art- och habitatdirektivet.

6.1.2 Revlumner

Arten bedöms som livskraftig av artdatabanken. Lummer är en av de arter som finns upptagna i artskyddsförordningen och den främsta anledningen till detta är att arterna kan bli föremål för kommersiell plockning. Arten verkar stabil och dess livsmiljö är främst skogsmark. Landskapstyper som är viktig för arten är skog och fjäll men den förekommer även i urban miljö. En enskild exploatering som detta utgör bedöms inte påverka livskraften eller populationen av lummer regionalt eller nationellt.

6.1.3 Långfliksmossa

Arten bedöms som livskraftig av artdatabanken. Enligt data är största hotet avverkning och exploatering. Arten är en av skogsstyrelsen utpekad signalart. Arten växer främst på kraftigt murken ved, främst granlångor, i sydvästra Sverige växer långfliksmossa även på lågor av tall, lövträd och stubbar då den där verkar mindre kräsen på grund av det fuktiga klimatet och kan även där med förekomma i plantage och gallrad skog. Som signalart bedöms den indikera skog med rik och jämn tillgång på ved i olika nedbrytningsstadier.

Någon rik eller jämn tillgång på ved i olika nedbrytningsstadier är inte noterat i den aktuella naturvärdesinventeringen. Vid återbesök noterades inte heller någon annan vegetation eller stadier av förmultnad eller död ved än vid tidigare NVI. Områdets skogsbestånd är relativt

homogent och likåldrigt vilket medför att ett enskilt fynd av en indikatorart inte bedöms medföra stor påverkan på områdets status. En enskild exploatering som detta bedöms inte påverka artens livskraft eller populationens utbredning regionalt eller nationellt.

6.1.4 Kungsfågel

Kungsfågel häckar i granskog och blandskog, den förekommer allmänt i hela landet norrut till Torne lappmark. Arten har minskat kontinuerligt i antal sedan 1990-talet och utifrån detta bedöms minskningen inte kunna förklaras av naturlig beståndsfluktuation, vilket skedde vid rödlistningen 2010.

Orsaken till kungsfågeln minskning är inte känd. Arten har inte tidigare uppmärksammats som särskilt känslig vad gäller skogsbruk och förekommer frekvent även i yngre tät skog. Tänkbara orsaker kan vara minskande av lämpliga miljöer, till exempel genom omvandlingen av granskog med en varierad trädstruktur till täta granplanteringar. Samtidigt bör granens expansion i såväl tallskog som lövskogsmiljöer gynna kungsfågeln.

Tät yngre blandskog bedöms inte vara till nackdel för arten vilket gör att delar med blandskog gärna yngre kan lämnas i området. De områden som är inritade för dagvattenfördröjning skulle då kunna vara till fördel för kungsfågel då det i dagsläget bland annat består av tät blandsly.

6.1.5 Gröngöling

Gröngöling häckar i lövskog, parker och lövblandad barrskog, ofta i anslutning till odlad mark. Den förekommer från Skåne och norrut till mellersta Dalarna-Hälsingland samt sällsynt i Medelpad. Största hotet är troligen försämrade kvalitét på häckningsmiljöer, så som försämrade hävd, igenväxning av betesmarker, gödsling av naturbetesmarker och minskad tillgången på föda.

Igenplantering av åkermark och betesmarker i småskaligt landskap är negativt. Skogsbetet som numera nästan upphört helt gynnade förmodligen gröngölingen starkt. De allt tätare skogarna minskar arealen lämplig häckningsterräng och pågående igenväxning med gran i lövskog är troligen också mycket negativt. Enligt den kunskap som finns anses avverkning av boträd och mindre hyggen i sig inte negativt, eftersom det kan skapa lämpliga födosöksområden. I området finns inte några häckningsmiljöer noterade.

6.1.6 Spillkråka

Spillkråka lever i barr- eller blandskog men även i ren lövskog. Bohål mejslas ut i träd med stamdiameter i bröst höjd på minst 30-40 cm. Födan utgörs av vedlevande insekter och arten förekommer i hela landet.

Största tätheterna finns i överåriga blandskogar med rik tillgång till grova träd, både döda och levande. Även om arten klarar sig i områden med intensivt trakthyggesbruk är modernt skogsbruk det största hotet, med korta omloppstider och täta, likåldrig ungskog. En viss kompensation för spillkråkan utgör det ökade födounderlag av vissa myror (främst hästmyror)

som blir följderna av dagens hyggesbruk och ökad tillgång på varma hyggeskanter och bryn. Inom vissa områden finns troligen brist på lämpliga boträd.

I området finns inte några lämpliga miljöer med grövre levande boträd noterade.,

7 Diskussion

De arter som är observerade inom området bedöms kunna fortsätta finnas i närområdet. Gällande de lummerarter som har hittats skyddas de av artskyddsförordningen men bedöms inte heller de påverkas populationsmässigt inom regionen, påverkan bedöms bara ske lokalt. Exploateringen kommer påverka arten lokalt vid en exploatering men det bedöms bara handla om de lokala bestånden.

Långfliksmossa bedöms som indikator på skog med hög skoglig kontinuitet och med höga naturvärden. Den är krävande och växer huvudsakligen i barnaturskog och annan gammal skog. Den indikerar på skog med hög luftfuktigheten och jämn tillgång på ved i olika nedbrytningsstadier. Olikåldrig skog eller ved i olika nedbrytningsstadier är inte noterat vid naturvårdsinventeringen, utan tvärt om saknas detta enligt NVI:n, detta bekräftas också vid ett andra fältbesök inför denna sammanställningen. Artens indikatorvärde bedöms olika i olika delar av landet och är bland annat gynnad av hög luftfuktighet. Områdets skogsbestånd är relativt homogent och likåldrig och påverkan på artens utbredning bedöms inte påverkas av denna enskilda exploateringen.

Gällande fågelarter finns det tidigare noteringar av hackspett samt märken från födosök i området. I området finns inte några grövre träd noterade och några noteringar om boplatser finns inte. I närheten av det inventerade området finns partier norr om Strömstadsvägen där flera grova hålträd förekommer och på motstående sida av Strömstadsvägen finns ett lövskogsområde som har pekats ut i den kommunala lövskogsinventeringen.

Kungsfågel är en art som bedöms påverkas av exploateringen, enligt artdatabanken är det oklart varför arten har minskat men klart är att den gynnas av ett heterogent skogsbestånd. Minskad negativ påverkan på arten skulle kunna vara att låta de grönytor som ska lämnas vara blandskog och gärna tät sådan.

7.1 Eventuella försiktighetsåtgärder

Försök har förekommit att flytta lummer, det som skulle kunna användas är att jordmassor skrapas och läggs upp som nytt ytskikt inom området eller i direkt närhet.

Kungsfågel skulle kunna gynnas genom att spara ett heterogent tätt skogsbestånd i delar av de som inte ska exploateras.

Den allé som finns ska så långt som möjligt bevaras och det intilliggande utpekade lövskogsområdet bör säkerställas från exploatering så att värdefulla refuger för hackspett lämnas i närområdet.

Vidare diskussion ska föras med länsstyrelsen om eventuell artskyddsdispens skulle krävas för lummer inför exploatering.

8 Referenser

Mattson, J. 2016. Naturvärdesinventering – Nygårds, Åmåls kommun 2016, Caluna AB.

Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen, del 1 utgåva 1. Naturvårdsverket, Handbok 2009:2

Nitare, J. 2000. Signalarter indikatorer på skyddsvärd skog flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag. ISBN 91-88462-35-6

8.1 Referenser internet:

Artportalen	http://www.artportalen.se/
Naturvårdsverket	http://naturvardsverket.se
Trädportalen	http://www.tradportalen.se

BILAGA Fakta om rödlista

En nationell rödlista är en sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom ett lands gränser. Arternas status bedöms med hjälp av ett antal kriterier, som omfattar skattningar av populationsstorlek, förekomst, utbredning och trender. Utifrån denna bedömning placeras arterna i olika kategorier.

(artdatabanken 04 maj 2017)

	Kategori	Definition
EX	Utdöd <i>Extinct</i>	En art (eller annat taxon) är Utdöd när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen dött. (globalt)
RE	Nationellt utdöd <i>Regionally Extinct</i>	En art är Nationellt utdöd när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen som är potentiellt kapabel till reproduktion inom regionen (landet) har dött eller försvunnet från regionen, eller ifall det var en tidigare regelbunden besökare, den sista individen har dött eller försvunnit från regionen.
CR	Akut hotad <i>Critically Endangered</i>	En art är Akut hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den uppfyller något av kriterierna A-E för Akut hotad och att den därmed bedöms löpa extremt hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
EN	Starkt hotad <i>Endangered</i>	En art är Starkt hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den uppfyller något av kriterierna A-E för Starkt hotad och att den därmed bedöms löpa mycket hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
VU	Sårbar <i>Vulnerable</i>	En art är Sårbar när bästa tillgängliga data indikerar att den uppfyller något av kriterierna A-E för Sårbar och att den därmed bedöms löpa hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
NT	Nära hotad <i>Near Threatened</i>	En art förs till kategorin Nära hotad om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig Akut hotad, Starkt hotad eller Sårbar, men är nära att uppfylla kriterierna för någon av dessa kategorier nu eller i en nära framtid.
DD	Kunskapsbrist <i>Data Deficient</i>	En art förs till kategorin Kunskapsbrist när det inte finns tillräckliga kunskaper att utifrån dess utbredning och/eller populationsstatus göra vare sig en direkt eller indirekt bedömning av dess risk att dö ut.
NE	Ej Bedömd <i>Not Evaluated</i>	En art som inte har bedömts, ofta till följd av för lite kunskap, hamnar i kategorin Ej bedömd .
NA	Ej Tillämplig <i>Not Applicable</i>	Arter med oklar taxonomi, låg taxonomisk rang (t.ex. varietet och form), sådana som har etablerats i Sverige med människans hjälp efter år 1800, eller spontant invandrade arter efter år 1800 som inte har varit bofasta i tillräckligt många år eller generationer, hamnar i kategorin Ej tillämplig .